

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

dereḳ ḥayim

Horovits, Yeshayah

zolqiew, 1802

ורתי תשרפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744)

פרשת שר'ה שמות פד

ל מאחיו היה ועושה את חבירו כרבו * מורא רבך כמורא שמי
אמר אדוני משה כללם כלם מן העולם תייבים הם כלים
מורדים כך כאלו מורדים בהקב"ה עכ"ל * ואיזה מכבוד
המכבד :

פרשת יתרו

אתה יושב לצדך פרש"י יושב כמלך והוקשה הדבר
ליחר שמי' מזלזל בכבודן של ישראל כו' וקשה שאח"כ
מור יתרו טענה אחרת שלא טוב הדבר מאוס כי נבול תבול וגו' *
ענין הוא המלוכה והשררות שנותן הקב"ה לישראל כינה כמלוכ'
הדרה של ישמעאל שהם מוליכין ומשתדלין מפני כבוד
שם והמלוכה והשררה גשמיות * אבל הניסן לישראל הוא
וחני דהיינו בשביל קיום התורה והמלוכה שיכופו את העם לשמור
לעשות ולקיים את התורה ועל זה נאמר ואחם תהיו לי ממלכת
במים המלכות והשררה יהיו לי לשמי * וכן כתוב כי מלכים
ומלוכו * אמרם התורה המלכות שאחם מולכים יהי' כי' כלומר
לורכו * זו דמו וישב שלמה על כסא ד' * ע"כ יתרו כשמחזיק
ה' סבור שהוא יושב כך כמלך בעבור שררה כי לא ידע כי בא
העם לשפט * הוקשה הדבר בעיניו השיב לו משה רבינו ע"ה ח"ו
שמי עושה כן לבבד עלמי רק לבבד שמים כי בא אלי העם לדרוש
לקיים ולשפוט בין אים לרעהו ואני מחויב לישב והם לעמוד והכל
לבבד שמו יתברך * אז השיב יתרו אם כל אלו באים לשפוט נצל
תבול גם אחם כו' * מכאן ילמוד למי שחלק לו חס"י מן הכבוד
שלא יחלוק מן הכבוד לעצמו רק לשם שמים לקיום התורה והמלות
ויזרוק מרס בהלמידים :

בחדש

השלישי וגו' ביום הזה וגו' פירש"י לא הי' צריך לכתוב
אלא ביום ההוא מאי ביום הזה שיהיו דברי תורה
חדשים כאילו היום נתנו * וכן מחויב האדם לזכור בכל יום במעמד
ה' סיני ובמתן תורה * ויחזור לבבו בהשבו אשר בחר בנו
הש"י מכל האומות כי היינו גוי בקרב גוי ועש' לנו נסים ונפלאות
וקרבנו לה' סיני שחפסוק זוהמת הנחש מאהג-זנתן לנו הורחו
שהיא חיי עד שלא זכו אליה מלאכי השרה ולאחזו כלנו היינו שמים
עד סוף כל הדורות ופנים בפנים דיבר ד' עמנו * ואיך יעלה על

פרשת עגלה יתרו

דעת האדם על דבר קטן לחזור לסורו להחלצם בזה שמהם
 ח"ו וכלנו אנחנו מושבעים ועומדי' בהר סיני ויסעו ישראל מרפס
 פירש"י מה ת"ל כו' מה ביאתן למדבר סיני בתשובה כו' ויסעו
 עשו ישראל תשובה קודם שקבלו את התורה מכאן רמז למאמ
 מקלת המקובלי' כי לפעמי' נמצע מהאדם מלהציק איזה פשט או אי
 חקירה והשגה והצד זה מחמת הקליפה מאיזה עון שעשה המבדל
 בינו לבין העיון ע"כ לריך לפשט במעשיו ולהחירות ולהיות מוח
 ועוזב וכן תיקן האלקי הפרדס תפלה על זה קודם שילמוד וכך
 ינסוג כל האדם אם קשה לו ההצנע יתחרט על עונותיו ויתוו
 ויסוב אלה' ויתפלל אליו יתברך שהוא יתנו דעת וילמדנו צי
 ורמז לדבר סמיכת ברכת אתה חונן לברכת השיבנו אבינו לתורה
 וכו' והחזירנו בתשובה כו' * אתה ראיתם וגו' ואתה אם שמו
 תשמע וגומר ואתה תחיו לי ממלכת כהנים * ראה נא כמה וכמה
 מעלות טובות לצונות למקיימי התורה * והואיל ואתה הפשוט
 לידי הפרסם קלת * אמר והייתם לי סגולה ואת"כ אמר ואת
 תחיו לי * למה שינס סלסון גם הוא כפל דה"ל והייתם לי
 סגולה וממלכת כהנים * ויש לתרץ זה על דרך מאמר הזה
 צ"י בלק זה נסחו * תא חזי כתיב ה' בלאתך משעיר בלעדך משע
 ארום ארץ רעשה וגומ' בשעתא דבעי קודשא ב"ה למיזהב אוריית
 לישראל אזל וזמין להו לבני עשו ולא קבלוהו בדאמר ה' מסיני בא
 וזרח משעיר למו ולא בעו לקבלא * אזל לבני ישמעאל ולא
 בעו לקבלא דכתיב הופיע פהר פארן כיוון דלא בעו אהדר לן
 לישראל סכי חנינו * השתא אית לשאלא הא חנינו דלית חטאה
 בד בר נש מדקדק דיוקין דאורייתא וישאל שאלתיו לאנהרא מילוי
 הא קרא לא אטיעבה ואית לשאלא קב"ה כד אתא לשעיר למאן
 נביאה דלהון אגלי * וכד אזל לפארן למאן נביאה דלהון אתגלי אי
 חימא דאחגלי לכולהו לא אשכחין דא לעלמין צד ישראל בלחודייתו
 וע"י דמשה ופא אתמר * דהכי מיבעי קרא למימר ה' לסיני בא
 וזרח לשעיר למו הופיע להר פארן מהו משעיר למו ומאז מהר
 פארן בלהו אית למינדע ולאסתכלא ושא סאילנא ולא שמענא ולא
 ידענא כד אתא ר' שמעון אתא ושאל מלה במלקדמין א"ל הא
 שאלתא דא אתאמרא * ה' מסיני בא כד"א הנה אנכי בא
 אליך בעצ העק ומסיני בא ואחגלי עלוסי * וזרח משעיר למו
 קמא דאמרו בני שעיר דלא בעאן לקבלא מהאי אנהר לסון לישראל
 ואוסיף

פרעו

אוסיף עלייהו
 ישראל מהר
 וסיפוי ישראל
 דמאן אתה
 וריית' נפקת
 נבי דרועא ש
 דהו מר
 ואי לא ימ
 לברכה מהכי
 תבעי אוריית
 קב"ה לאתח
 יהא לא בעי
 דעלמא אי
 על קטולא
 ח"ה כלא או
 חולקא ואח
 לון אתחזאי
 משעיר למו
 ודאי אי בני
 אחיב ליה
 הא ליה בכ
 צעית למה
 הואיל וכך
 אמר *
 דחילי שמי
 אחפסט
 הדא הוא
 ונשא הש
 מדרועא
 הכי נמי
 ליה חיב
 לא חנא
 דאחעב
 ומא דכ

פרשת שלח יתרו כה

אוסיק עליהו נהורא וחזיבו סגיא * אוקי הכי הופיע ואנהר
אשר אל מהר פארן סמה דאמרו בני פארן דלא בעו לקבלא מהאי
אוסיו ישראל חזיבו ונהירו יתיר כדקא יאות * וממה דשאלת
אורייתא דמאן אהגלי עליהו ס"ת רזא עלאה איהו ואהגלי מלה על ידך
אורייתא כפקת מרזא עלאה קדישא דמלכא סתימא כד סמא
בני דרועא סמאלא חמא קודשא בריך הוא בהוא דרועא דמא
איהו דהו מתרבי חמן אמר אלטרדיך לי לצררא וללכנא דרועא
לא ואי לא ימאיך סהוא דמא בישא דיפגוס כלא אכל אלטרדיך
לצררא מהכא כל פגיומו מה עבר קרא לם"מ ואחא קמיה וא"ל
אורייתא דלי אמר מה כתיב בה אמר ליה לא חרלת * דליג
לאתר דאלטרדיך * אמר ח"ו אורייתא דא דילך הוא ודילך
לא בעינא אורייתא דא * אחיב ואחחן קמיה אמר מאריה
אי אתיהבת לי כל סולטני דילי אתעבר * דהא סולטני דילי
על קטולא איהו וקרצין לא יסון וסולטני דילי על ככזא דמאריה *
א"ל כלא אחצטיל מעלמא * מאריה דעלמא טול אורייתך ולא יהא
חולקא ואחסנא לי בה : אכל אי ניחא קמך סא שמא בנוי דיעקב
לון אחחזאי ואיהו חסיב דהא דלטורא אמר עליהו ודא הוא וזרח
משעיר למו * משעיר ממש נפק נסורא לן לישראל אמר ס"מ
וודאי אי בנוי דיעקב יקבלון דא יתעברון מעלמא ולא יטלטון לעלמא
אחיב ליה כמה זימנין ואמר דא * א"ל אח צוכר' ולך אחחזי * א"ל
הא ליה בכירותא דילי והא אזדבן ליה ואנא אודית * א"ל הואיל ולא
בעית למסוי לך בה חולקא אתעבר מנה בכלא אמר יאות אמר ליה
הואיל וכך סב לי עיטא איך אעביד דיקבלון לה בנוי דיעקב דאת
אמר * א"ל מרא דעלמא אלטרדיך לשחדא לון טול נכורא מנהירו
דחילי שמיה והב עליהו וצדא יקבלון לה והא דילי יהא בחדמיתא
אחפסט מיניה נהירו דחפיא עליה ויהיב ליה למיהב לון לישראל
דא הוא דכתיב וזרח משעיר למו משעיר ממש דא ס"מ דכתיב
ונשא השעיר עליו למו לישראל כיון דביער דא ואעבר דמא בישא
מדרועא סמאלא אהדר לדרועא ימינא חמא ביה אוקי הכי אמר
הכי נמי אלטרדיך לנקיט מדמא בישא דרועא דא יקרא לרה"צ אמר
ליה חיבשי את אורייתא דילי אמר ליה מה כתיב בה דליג' ואמר
לא הנאף אמר ווי אי ירוחא דא יחסין לי קב"ס ירוחא בישא
דאתעבר בה כל סלטנין דהא ברכתא דמיה נטילנא ברכתא דנוני
ימא דכתיב פרו ורבו וגומר וכתיב והוא יסיה פרא אדם * שארי
לאתפונא

זיין

סמח ס
אל מרפ
ה' כו'
למא
טו או
ה סמב
היות מו
למוד וכ
חיו ויתו
למדנו ב
ו לתור
אם סמו
במה וכ
הפסוק
אמר ואת
והיית
אמר הו
עדך מש
ב אוריית
סמיני ב
מעאל ול
אהדר ל
ליח חטא
הרא מיל
זעיר למ
ואתגלי
בלחודי
לסיני ב
ומהו מה
מעגא ול
א"ל ה
ה אנכי ב
משעיר ל
סון לישראל

לאתחננא קמי מריה אמר ליה מרש דעלמא חרין בנין נפק
 מאברהם סה בניו לילחח סב לון ולון אתחזאי * אמר ליה לא
 יכולנא דאנת בזכרא ולך אתחזאי שארי לאתחננא קמיה *
 מאריה דעלמא בכירוותא די לי יסא ליליה וסאי נסורא דמנא ירוחנא
 על דא טולוסב לון וכך עבד דחתיב סופיע מחר פארן * מאי סנא
 צם"מ כתיב וזרח וברה"צ כתיב סופיע אלס נטל בהסוא להנין
 דאפשיט מיליה ס"מ חרצ וקטילא לקטלא צדנא ולקטלא כדקא
 יאות סה"ד וסאר חרצ גאוסך סע"ג ללא הוה דיל' ונטל בהסוא
 צדקתא דאפשיט מיניה רה"צ זעיר כמאן דאופע זעיר מצדפתא
 דלהון למעבד פריה ורציה ובגין כך סופיע מחר פארן ולא כתיב
 וזרח * כיון דנטל מחקן אלין לישראל מאינון דברצנין שלפנין
 אסא וקרא לסו לכל רצבות קודש דממקן על סאר עמין וסתיו ליה
 אוק סבי ומכלסו קביל אטיל מחקן למיסב לון לישראל * לאסיא
 דהוה ליה חר מאנא מליא מסמא דחיי ונטר ליה לצריה צעא לחיסב
 ליה לצריה סהוא פלייטין דסמא דחיי * אסיא הוה חכים אמר
 עבדין צייסין איה בביתאי ינדעון דאנא יחיב לצרי נצוצא דא
 יצאית צעיניהו ויבעון לקטלא ליה מה עבד נטיל זעיר מסמא
 דמותא וסוי אפתחא דמאנא קרא לעצדוי אמר לון אחון מהימקן
 קדמי חצפון להסוא סמא אמרו נחמי מאי הוה נטלו למסעס
 עד לא ארתי צעו למימת אמרו צלבייהו אי סאי סמא יחיב לצריה
 צהסוא ימות ואלן יורת לרבוונא אמרי קמיה מנא סמא דא לא
 אתחזאי אלס לצדקוהסא אגרא דפולחנא קמך סקני קמך וזל וסב ליה
 לשוחדא דיקס סמא דא כך קצ"ס סוא אסיא חכים ידע דאי יסב
 אורייתא לישראל עד לא אודע לון ככל יומא סו דרפין
 לישראל עלה וקטלון לון * אכל עבד דא ואינון יסבו ליה
 מחקן ונצוצו בגין ליקבלון לה וכלסו קביל לון מסס למיסב לסו
 לישראל סה"ד עליח למרוס סביח סביוגו' ובגין כך ירתו ישראל
 אורייתא צלא ערעורא ובלא קטרונא כלל צריק הוה צריק סמים
 לעלס ולעלמי עלמאי * ח"ח עדים דבני ישראל אלין נצוצו
 סו דנסלו ובג"כ לא הוה עליט עלייהו מוחא ולא ססרא אחרת
 ולא די לון די נסלו אורייתא צלא ערעורא כלל אלס דקבלו נצוצו
 ומחן מכלהו כיון דחסו מה כתיב ויתללו בני ישראל את עדיסאינין
 דחמות צאדסמה אסתאר מכהון ססוא שבי דכתי עליח למרוס סביח
 שבי גמי אפסו וקפו מה כתיב ויפתע סכנעני מלך ערר * וכתיב
 וילס

ילמס בישראל
 אצוהון לצמ
 צים ונזיסנא
 דרי
 שיס
 בדמי
 ספוס סמוכן
 בטובחס וס
 ע"ס וסייתס
 ג"כ לכס
 בי סהיו ממו
 חמים * וס
 במסרו"ל ללע
 לפרס סלו
 זכה סארן
 וסייחס על
 סחובל יעס
 כלומר כול
 גתריס סס
 מלכות יכס
 דסיינו סס
 וסייחס קי
 גבא ויזכה
 סעוסק
 סתס בית
 מישראל
 וידב
 לסתריס
 סא ולמד
 עיאר
 סמולדו

פרשת שלח יתרו בו

וילחם בישראל וישב ממנו שני ועסד כל זמנא דויבראל תצוג
לאבוהון דבשמים אימון נבזבזן וכלא יתהדר לגבייהו ואתפפרון
ביה וגזימנא דמתי כלא יתהדר דכתיב ושד ד' סלקיך את סבוהך
וגומר עד כאן לשונו פה קדוש :

דרי

שישראל ק : שבזבזן משרי האומות אדום וישמעאל והוא
בדמיון הפסוק הן עם לבדד יסכון וזגויס לא יתחסב ססכר
ספוז סמוכן לסס הוא לסס לבדס ומף צמוצת סגויס סס גס כן
צמוצתס וזס סינו נחשב סין עולס לסס מן סחפזון ע"ס צרע"י
עג"ס וסייתסלי סגולס מכל סעמיס כלומר מסגולתס וצוצתס יהי
ג"כ לכס * וססס כלומר סס סססס צעלמיכס ססיגו לזס סין ערף
בי ססיו ממלכס כסניס כל ישראל בני מלכיס סס כלומר מלכוס
צמיס * וססיו גוי קדוש כלומר גוי שיסמר לעחי ולפניס קדוש
במסרו"ל לעתיד יסמרו סמלכיס לפני סלדוקיס קדוש * גס יס
לפרס סלו ספסוקיס על מה ססמרו רז"ל ג' כסריס ססכתי כסגוס
זכס ססרן כסר מלכוס זכס דוד כסר סורס סונכ לכל * עו"ס
וסייתס על סכלל כלו ססס כולכס ססיו לי סגלס סיתס צפרס
סחובל יעסס סגלס ססי סגלס רב ססדס סמר יקנס ספר סורס *
כלומר כולכס סס סרלו לזכוס צכסר סורס סצלו וסלנו ועל סני
גסריס ססריס סמר וססס ססיו לי ממלכס כסניס * ממלכס כסר
מלכוס כסניס כסר כסונס * וסמר וססס דוקס ססס ססיכיסלזס
דסיינו ססרן ודוד * עוד כוכל לפרס וסייתס לי סגלס מכל סעמי
וסייתס קסי על כל סעולס מי סרולס לזכוס צכורס ספילו מסעמי
גבס ויזכס כדסיסל צריס סס' ע"ז סגיט ר' סקיר סומר ספילו גוי
סעוסק צפורס סרי סוס כו' זסו וסייתס לי סגלס מכל סעמיס סכל
ססס בית ישראל ססיו לי ממלכס כסניס כו' סין סכסונס סלס
מישראל דסיינו סססרן גס מלכוס סוס ססיס סליך מליך סקרצ
סחף וגומר :

וידבר

אלהים את כל הדברים האלה לאמר * זהו לשון
סחוקוני כביכול כסר' סססר צלצו דצרי' כדי לסומר
לססריס כך וידבר צינו לבין עלמו וסס"כ לסמר לישראל עכ"ל *
לס ולמד סס יעסס צ"ו סדיוס סיך סמחויב לחזור לסודו ססיד :
עשרת הדברות יקרא סדס צכל יוס צסימס וצירסס
ודתס וזיע וירסס סיקייס סכל סן
סמולדוקיסן כיולס בסן דוקיסן וספר סיהן וצפרס צלס ססס וירסס
סלס

פרשת שלח יתרו

אלא ילא מפיו עולמי' שום לשון מצועה אפילו קלה שבקלות
והראב"ע' האריך מאוד בעון הזה ואמר כי הוא קשה מכל הלשונות
הבאין אחריו כי הרולת והנואף מסן עבירות קשות לא יוכל לרלו
ולנאוף בכל עת שירלה כי יפחד ואשר הרגיל לעלמו להשבע לשוא
ישבע ביום אחד כמה מצועות בלא מספר ומרוב רגילותיהם לפני
הדיבור יקדמו השבעה הוא להם לשון נחות ואלו לא היה בישראל
רק עבירה זו תספיק להאריך הגלות ולהוסיף כמה על סכותיה
ואני אראה להם שגועים כי הרולת אם רלח אויבו מלא תמותו
בנקמתו וכן הנואף לשעתו והגונב להנאתו ועד סקר לרלות או
להקסם אבל הנשבע לסקר מתחלל הש"י בפרהסיא בלא הנאה שיש
לו ע"כ

וירא העם וגועו ויעמדו פירש"י אין כוונתו אלא זיע
מי שרלה לזכות בכח
חורס כאן קבלם עתה מכיני ילמוד ברהת ואימה ויראה ולא דרך
חטונג ובישיבה ובסמיכה וגם יקדם עלמו מפומאת קרי ויהיו ידיו
נקיות מצלי יהיו עסקניות ואז קדוש יאמר לו :
אשר לא חגלה ערותך לרש"י והרי דברים ק"ו ומה אבנים
הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרת תורה
הואיל ויש בהן לורך לא תנהג בהם מנהג בזיון חבירך שהוא בדמו'
יולרך ומקפיד על בזיונו על אמת כמה ובמה עכ"ל *

פרשת משפטים

בי ימכור איש את בנו לאמה * הושר הקדוש מפרש
פרשתו בולג על הנשמה איש זה הקב"ה שנאמר ה' איש
מלחמה * בתו היא הנשמה * לא חלא בלאת העבדים מלוכלך
בחובין כי אם בת חורין * אם רעה אשר לא יעדה והפדס בתשוב'
סקור יסקל הסור ולא יאכל את בשרו ל' הרב ר' מנחם
הצבלי טעם מלוה זו כיון שנגמר דינו אסור הכל
לקחת מוסר השכל שמי שבא ע"י תקלה לאחרי' הוא מחועב ואסור
להנות ממנו שכבר עלה גורלו לאכילת אחרים טבל מי שגעה
שליח לדבר עבירה לא עץ מאכל הוא * ובעל הסור נקי יולר כל ית'
אומר לאדם מה אעשה לך עונך גרם ואם יחמרט החוטא ועשה
חטובס מותלי' לו ולא יאכל את בשרו עכ"ל :